

Sygn. akt: X C 866/20 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2020 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Jolanta Sikorska

Protokolant: -----

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2020 r. w Toruniu **na posiedzeniu niejawnym** sprawy z powództwa (...) SA w B. przeciwko H. O. o zapłatę;

I. zasądza od pozwanej H. O. na rzecz powoda (...) SA w B. kwotę 3.270,70 zł (trzy tysiące dwieście siedemdziesiąt 70 / 100 zł) z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2017 do dnia zapłaty;

II. umarza postępowanie w zakresie kwoty 300,- zł (trzystu zł);

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 950,- zł (dziewięćset pięćdziesiąt zł) tytułem zwrotu powodowi części kosztów postępowania.

Sygn. akt X C 866/20

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka akcyjna w B. dnia 16 marca 2020 r. wniósł do tutejszego sądu powództwo w postępowaniu nakazowym przeciwko H. O. (k. 3 i n.). Dochodził w nim zapłaty kwoty 11 141,70 zł na podstawie wypełnionego weksla in blanco mającego stanowić zabezpieczenie umowy pożyczki. Do pozwu prócz samego weksla dołączono także wezwanie do wykupu weksla oraz deklarację wekslową. W dalszej kolejności wraz z pismem z 15 czerwca 2020 r. powód (po stwierdzeniu przez referendarza sądowego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym) przedłożył umowę pożyczki, harmonogram spłat oraz listę wpłat pozwanej. W piśmie tym poinformowano także o cofnięciu powództwa co do kwoty 300 zł, jaką pozwana uiściła po wytoczeniu procesu.

Pozwana mimo doręczenia jej odpisu pozwu nie ustosunkowała się do jego treści.

Sąd ustalił, co następuje

Pozwana 21 listopada 2017 r. zawarła z powodem umowę pożyczki. Zgodnie z jej postanowieniami miała otrzymać 9000 zł, którą to kwotę winna była spłacić w 48 miesięcznych ratach. Raty miały wynieść 456 zł, zaś ostatnią należało uiścić do 1 grudnia 2021 r. (pkt 2.1 umowy). Umowa przewidywała, że pożyczkobiorca oprócz kapitału we wskazanych ratach winien był uregulować również umowne odsetki kapitałowe wynoszące 9,91% w skali roku (pkt 1.2) oraz pozaodsetkowe koszty w łącznej kwocie 9000 zł, na którą złożyły się: opłata przygotowawcza (129 zł; pkt 1.4 a), prowizja (7571 zł; pkt 1.4 b) oraz opłata za przyznanie (...) (1300 zł; pkt 1.4 c). Łącznie, przy założeniu terminowej spłaty pozwana zostałaby obciążona kwotą 21 888 zł.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 3 umowy zabezpieczeniem jej wykonania był wystawiony przez pożyczkobiorcę weksel in blanco, który w razie opóźnienia w spłacie mógł zostać wypełniony przez pożyczkodawcę zgodnie ze sporządzoną deklaracją wekslową.

W pkt. 4 umowa regulowała postępowanie w razie braku spłaty zadłużenia przez pożyczkobiorcę – naliczane miały być wówczas odsetki karne równe odsetkom maksymalnym za opóźnienie (ppkt 1). Ponadto przewidziano, że pożyczkodawca był uprawniony do wypowiedzenia umowy, gdy zaległość pożyczkobiorcy w wysokości równej co najmniej jednej pełnej racie przekroczy 30 dni. Wówczas pożyczkodawca winien był wezwać pożyczkobiorcę do uregulowania zadłużenia w terminie 7 dni, a w razie bezskutecznego upływu tego terminu upoważniony był do wypowiedzenia umowy z zachowaniem 30-dniowego terminu (pkt 8.1). Jednocześnie pożyczkodawca uprawniony był do wezwania drugiej strony do wykupu weksla w terminie 14 dni, po których upływie mógł wypełnić wystawiony przez pożyczkobiorcę weksel in blanco (pkt. 8.2).

Dowód:

- umowa pożyczki (...) z dnia 21.11.2017 r. wraz z dodatkowymi postanowieniami, k. 28–32,
- harmonogram spłat pożyczki (...), k. 33,
- weksel, k. 4,
- deklaracja wekslowa z dnia 22.11.2017 r., k. 6.

Zawarłszy umowę w listopadzie 2017 roku, pozwana do dnia wniesienia pozwu uregulowała 23 pierwsze raty, choć niemal wszystkie z kilkudniowym opóźnieniem. Ponadto od marca 2019 roku niekiedy wysokość poszczególnych rat nie odpowiadała umowie. W związku z zaległością sięgającą kolejnych trzech pełnych rat pismem z 3 lutego 2020 r. powód poinformował pozwaną o wypowiedzeniu umowy pożyczki, wzywając go również do wykupienia weksla in blanco w terminie 30 dni od otrzymania tegoż pisma. W piśmie wskazano, że należność pożyczkobiorcy na dzień sporządzenia pisma wynosi 11 141,70 zł i codziennie wzrasta z tytułu odsetek karnych. Jako że wezwanie nie przyniosło żadnego skutku, powód dnia 3 marca 2019 r. wypełnił wystawiony przez pozwaną weksel na kwotę z wezwania zgodnie z lit. a deklaracji.

W okresie od kwietnia do czerwca pozwana dokonała trzech wpłat na kwotę 300 zł łącznie.

Dowód:

- lista wpłat, k. 26,
- karta klienta, k. 24–25
- wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 3.02.2020 r., k. 5,
- weksel, k. 6.

Wobec bierności pozwanej powyższy stan faktyczny w istocie pozostawał bezsporny. Szczegóły sprawy Sąd ustalił na podstawie dokumentów przedłożonych przez stronę powodową. Ich prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu i z oczywistych względów nie została zanegowana przez żadną ze stron – także w przypadku kserokopii dokumentów. Z tego też względu, po części uznając, że powołane w kopiach fakty stanowiły okoliczności niezaprzeczone, Sąd złożonym do akt sprawy materiałom dał wiarę w całości.

Sąd zważył, co następuje

W okolicznościach niniejszej sprawy zasadniczym zadaniem Sądu było przede wszystkim ustalenie, czy postanowienia umowne winny zyskać winny pełną akceptację w świetle przepisów o klauzulach niedozwolonych.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do argumentacji powoda, który wskazywał, że jego powództwo oparte było o samoistny tytuł prawny, jakim jest wystawiony i wypełniony weksel in blanco. W konsekwencji marginalne znaczenie w sprawie miała mieć sama umowa, gdyż ciężar dowodu – zgodnie z przepisami ustawy Prawo wekslowe – spoczywa w takiej sytuacji na stronie, która kwestionuje, że weksel został wypełniony w sposób uprawniony. Co do zasady stanowisko to zasługuje na poparcie. Niemniej wobec najnowszego orzecznictwa europejskiego, które z całą pewnością jest stronie powodowej znane (powód był wszak stroną tychże postępowań), należało zająć stanowisko, zgodnie z którym sam weksel niezawierający choćby podstawowych danych dotyczących umowy czy dochodzonej kwoty nie powinien być podstawą dla orzeczeń wydawanych w postępowaniu przyspieszonym, które dodatkowo skutkuje natychmiastową wykonalnością orzeczenia (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r., sygn. C-176/17 czy z dnia 7 listopada 2019 r. sygn. C-419/18 oraz C-483/18). W myśl ustalonej w ten sposób wytycznej w sprawach konsumenckich sąd ma obowiązek badania z urzędu postanowień umowy konsumenckiej stanowiącej podstawę wystawienia weksla.

Na marginesie wskazać należy, że powód dochodząc roszczenia z weksla, domagał się jednocześnie odsetek za opóźnienie wynikających z nieprzedłożonej umowy, co wprost stoi w sprzeczności z zapisami art. 5 Prawa wekslowego. Warto przy tym zauważyć, że taka praktyka powoda trwa od wielu już lat w odniesieniu do niemal wszystkich spraw wnoszonych do tutejszego Sądu, a jak należy przypuszczać do wszystkich sądów w Polsce.

Przechodząc jednak do zasadniczej części rozważań, w tym miejscu należy odnotować, że mimo biernej postawy pozwanej, Sąd uprawniony był do badania zgodności postanowień umownych z obowiązującymi przepisami. Wszakże powszechnie przyjmuje się, że ochrona przed ewentualnymi klauzulami niedozwolonymi przysługuje konsumentowi z mocy prawa, a zatem nawet w sytuacji, gdy ta kwestia nie zostanie przez konsumenta (tu: pozwaną) bezpośrednio podniesiona. Dlatego też w ocenie Sądu zasadnym było skontrolowanie z urzędu treści umowy z postanowieniami art. 385¹ k.c.

Wspomniany przepis reguluje, że konsumenta nie wiążą postanowienia umowy zawieranej z przedsiębiorcą, o ile 1) kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 2) nie były z nim indywidualnie uzgadniane, 3) nie dotyczą głównych świadczeń umownych opisanych w sposób jednoznaczny. W pierwszej kolejności wskazać należy, że nie budzi wątpliwości, że pozwana występowała w sprawie w charakterze konsumenta. Wynika to wprost z umowy, strona powodowa nie podnosiła także twierdzeń przeciwnych. W ocenie Sądu oczywistym jest także, że przedłożona umowa powstała poprzez uzupełnienie wzorca, którym posługuje się powód-przedsiębiorca o dane osobowe pożyczkobiorcy oraz wysokość udzielanej pożyczki. Nie sposób także przyjąć, by indywidualnie negocjowany był dodatkowy (...), który choć stanowi „dodatkowe uprawnienia” przyznane zgodnie z „decyzją zawartą we wniosku”, to jednak stanowi element sine qua non umowy. Spełniony został zatem także i ten warunek stawiany przez kodeks cywilny. W odniesieniu do wyłączenia, jakie formułuje art. 385¹ zd. 2 k.c., w ocenie Sądu za świadczenia główne (w tym wynagrodzenie) uznać należy wypłatę kapitału, jego zwrot oraz zapłatę odsetek kapitałowych. Pozostałe kwestie, w tym opłaty składające się na pozaodsetkowe koszty pożyczki zdaniem Sądu nie kwalifikują się do wspomnianej wcześniej kategorii.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem najistotniejsza kwestia: czy i ewentualnie w jakim zakresie świadczenia dodatkowe można zaliczyć do grupy niedozwolonych postanowień umownych. Powód udzielił pozwanej pożyczki, której kapitał wyniósł 9000 zł. Jednocześnie (poza odsetkami) obciążył go opłatą przygotowawczą, prowizją (łącznie 7700 zł) oraz opłatą za wybór (...) (1300 zł) tym samym koszty pozaodsetkowe równały się wysokości kapitału. Biorąc pod uwagę, że zakładany czas trwania umowy pożyczki przekraczał rok, dzięki temu nie przekroczono górnej granicy ustalonej w art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim. W oczywisty sposób ma w tym zakresie rację pełnomocnik powoda. Niemniej w ocenie Sądu spełnienie wymogów stawianych przez wspomnianą ustawę nie legitymizuje samoistnie samej

umowy w świetle przepisów o klauzulach abuzywnych (por. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 marca 2020 r., sygn. C-779/18).

Sąd jest świadomy, że działalność przedsiębiorstw pozabankowych, których modelem działania jest udzielanie pożyczek konsumentom, jest, jak każda działalność gospodarcza, obliczona na zysk. Jednocześnie ryzyko działalności związane z opóźnieniem w spłacie czy też brakiem spłaty w ogóle w przypadku takich podmiotów jest istotnie wyższe niż w przypadku banków czy innych podmiotów dogłębnie sprawdzających zdolność kredytową potencjalnego klienta. Z tego też względu Sąd nie odbiera takim przedsiębiorcom możliwości uzyskania dochodu już po opłaceniu kosztów operacyjnych związanych z działalnością przedsiębiorstwa, w tym z wypłatą wynagrodzeń pracowników. Niemniej opłaty, jakimi powód obciąża swoich klientów, w tym pozwanej, w ocenie Sądu są nadmierne i wykorzystują często przymusową sytuację pożyczkobiorców. Zasadniczym źródłem zarobku pożyczkodawcy winny być odsetki rozumiane jako wynagrodzenie dla pożyczkodawcy za korzystanie przez inną osobę z jej środków finansowych. Ta część wynagrodzenia nie jest przez Sąd kwestionowana, jako że mieści się w limitach przewidzianych przez kodeks cywilny. Jednak oprócz nich powód w umowie pożyczki nalicza: opłatę przygotowawczą oraz jednocześnie wynagrodzenie prowizyjne. Pożyczkodawca nie ma obowiązku wykazania na co konkretnie przeznaczone są tak pozyskane środki, jednak podanie ich bez jakiegokolwiek odniesienia do faktycznych danych wymaga zastanowienia. O ile opłata przygotowawcza może być rozumiana jako zwrot kosztów: materiałów biurowych, czasu i nakładu pracy osób zatrudnionych, związanych z użytkowaniem lokalu, sieci telefonicznej itd. w powiązaniu z przygotowaniem i zawarciem umowy, o tyle prowizja z założenia ma stanowić dodatkowe wynagrodzenie – dla przedsiębiorcy bądź pracownika – w związku z samym faktem zawarcia umowy. Wspomniana tu prowizja równała się ponad 85% wysokości kapitału. Dodatkowo pożyczkobiorcę obciążono opłatą za wybór (...) – formalnie dobrowolnego zestawu uregulowań pozwalających na tymczasowe zawieszenie spłaty rat. Opłata ta wynosi ponad 12% kapitału i jest całkowicie niezależna od tego, czy pożyczkobiorca w czasie trwania umowy skorzysta z oferowanych w (...) możliwości, czy też nie. W niniejszym przypadku pozwana w najmniejszym stopniu nie skorzystała też z opcji oferowanych przez (...).

Sąd zajął stanowisko, że w części obciążające pozwaną pozaodsetkowe koszty pożyczki można uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami, w sposób szczególny zaś naruszające uzasadniony interes pożyczkobiorcy. Określenie wysokości dodatkowych kosztów pożyczki (kredytu konsumenckiego) w sposób arbitralny w taki sposób, by stanowił on najwyższą prawem dopuszczoną wysokość stanowi tego prawa nadużycie i zasługuje na zakwalifikowanie jako klauzule abuzywne.

W zakresie kwoty 7571 zł, która w ocenie Sądu naruszała postanowienia o klauzulach niedozwolonych, oraz odsetek od niej Sąd oddalił powództwo w pkt. III na mocy art. 385¹ § 1 k.c.

Niemniej Sąd co do zasady uznał roszczenie powoda za zasadne i w pkt. I uwzględnił je, zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3270,70 zł na mocy art. 720 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. Od zasądzonej sumy zgodnie z pozwem zasądzono odsetki umowne w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin wykupu weksła.

W pkt. II na mocy art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. umorzono powództwo w zakresie, w jakim zostało cofnięte w piśmie z 15 czerwca 2020 r.

W pkt. IV zawarto rozstrzygnięcie o kosztach procesu zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i 100 k.p.c. W niniejszym postępowaniu powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 11 141,70 zł. W wyroku powództwo uwzględniono powództwo co do kwoty 3270,70 zł oraz umorzono na skutek zapłaty co do 300 zł (łącznie 3570,70 zł). Po zestawieniu tej kwoty z dochodzoną pozwem okazuje się, że powód wygrał w 32%, pozwana zaś w 68% i w odpowiednich proporcjach powinni oni ponieść koszty postępowania.

Na ich łączną wysokość złożyły się: opłata sądowa w wysokości 750 zł obliczona na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 6 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. 2019 roku, poz. 785 ze zm.), opłata za czynności

działającego w sprawie radcy prawnego w wysokości 2400 zł ustalona na podstawie par. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 roku, poz. 265) oraz opata skarbowa od złożonego dokumentu pełnomocnictwa w wysokości 17 zł ustalona na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz.U. z 2019 roku, poz. 1000) w zw. z pkt IV załącznika do niej. Łącznie poszczególne tak wyliczone kwoty składowe dały sumę 3167 zł. Przyjmując dla uproszczenia podział 70%–30% kwotę 950 zł winna ponieść pozwana, zaś 2217 zł powód. Jako że do tej pory całość kosztów poniósł powód, pozwana winna mu zwrócić 950 zł.